

Otmar Beneš, *Signal* – propaganda Wehrmachtu v okupované Evropě a Protektorátu Čechy a Morava 1940-1945. Praha, FF UK 2016, diplomová práce.

Posudek oponenta

Práce Otmar Beneše je sympatickým, a předem podotýkám, že v zásadě mimořádně úspěšným, zpracováním dějin jednoho nacistického polozapomenutého propagandistického časopisu z období druhé světové války. Volba tématu bakalářské práce byla v tomto případě velmi zdařilá, a to navzdory skutečnosti, že byla vlastně logickým vyústěním předchozího dlouhodobého autorova zájmu o tento časopis. Jde o jasně vymezené, sevřené téma, které však díky zkoumané problematice propagandy má širší relevanci, a to nejen v kontextu druhé světové války.

Celá práce je koncipována do dvou základních částí: první obsahuje pozadí vzniku tohoto propagandistického periodika, které vzniklo a působilo v mnoha jazykových mutacích mimo dosah Goebbelsovy propagandistické mašinérie; následuje podrobná analýza *Signalu*. Velmi podobnou strukturu mají i kapitoly věnované problematice časopisu na teritoriu Protektorátu.

Autor píše, že práce je zpracována „klasickou historickou metodou“ – nevím, co si pod tímto označení mám vlastně představit; je otázkou, zda metodologie vědy „historickou metodou“ zná. Také označení „vnitřní“ a „vnější“ kritika, kterou autor používá pro své dva základní analytické přístupy k časopisu („...vnější kritikou [je] míněn výzkum vzniku a personálního zákulisí časopisu, jeho jazykové varianty, mezinárodní reakce na něj, kvantitativní otázky produkce či způsoby distribuce; kritikou vnitřní je pak míněna analýza textového a fotografického obsahu časopisu během války, vliv personálního složení týmu redakce (především šéfredaktorů) a místní cenzury na jeho vnitřní podobu.“) a které si vypůjčil z pramenné kritiky, není podle mého názoru šťastné.

Je samozřejmé, že základním pramenem je autorovi samotný časopis *Signal*. Zatímco v kapitolách věnovaných Protektorátu využívá archivních pramenů z činnosti nacistických okupačních orgánů, všeobecná část je do značné míry založena na literatuře. Tu se mi zdá, že je místy až příliš závislý na klíčové práci Rutzově. Pokud jde o literaturu, snad mohla být, například v pasážích o Protektorátu, o něco bohatší (absentuje například práce Jaroslavy Milotové o nacistické propagandě v Protektorátu /*Historie a vojenství* 49, 2000, č. 1, s. 87–88).

Signal je analyzován vyčerpávajícím, mnohdy až minuciózním způsobem. Domnívám se však, že by vedle obsahové (tematické) analýzy v kapitolách „vnitřní kritiky“ bylo velmi žádoucí připojit též alespoň formou sond textovou i diskurzivní analýzu časopisu, jež by ještě lépe ukázala nástroje, s nimiž nacistická propaganda pracovala. Nejsem si jist, zda hodnocení nacistického úředníka, že „*mnoho Čechů německou verzi ‚Signalu‘ čte*“ (naposledy s. 95) v dopise jinému nacistovi může být brán jako důkaz, který „jasně prokazuje“, že tomu tak skutečně bylo.

Za mimořádně zdařilé považuji zařazení kapitoly o „druhém životě“ Signalu v umění i o poválečných osudech nacistické žurnalistické garnitury spjaté s časopisem.

Práce velmi zřídka obsahuje drobné formální nedostatky (již v samotném názvu by místo spojovníku měla být pomlčka, slovo tematický se píše krátce atp.)

Navzdory uvedeným podnětům pro diskuzi představuje práce Otmara Beneše v kategorii bakalářských prací mimořádnou kvalitu. Způsobem kladení výzkumných otázek, zpracováním i znalostí problematiky v širším kontextu jednoznačně splňuje a převyšuje nároky kladené na bakalářskou práci. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **v ý b o r n ě**.

V Praze, 8. 9. 2016

prof. Ivan Šedivý